

A fotogrammetria szerepe a nemzetközi fotogrammetriai közösségben*

Gottfried Konecny professzor, nyugalmazott egyetemi tanár,
Hannoveri Egyetem, Németország

Mélyen megtisztelve érzem magam, hogy a Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság tiszteletbeli tagjává választott.

Minthogy nagyszüleim és szüleim is a hajdani, sokféle nép kultúráját magába foglaló Osztrák-Magyar Monarchia területén születtek, Magyarország és hagyományai gyermekkorom óta különleges helyet foglalnak el életemben. Mint szudétanémet, egyetemi tanulmányaimat Németországban és az Egyesült Államokban végeztem, de Kanadában is dolgoztam hosszú évekig. Mintegy 30 éve visszatértem Németországba, és akkor váltam szilárdan európaivá. Jól emlékszem Magyarországon intézkedéseire, melyek Németország újraegyesítését szolgálták, és nagyra értékelem, hogy Magyarország is belép az Európai Unióba.

Ezek a személyesebb tényeken kívül arra is emlékszem, mivel járult hozzá Magyarország az általam művelt tantárgyakhoz, a fotogrammetriához és a távérzékeléshez:

1. A fotogrammetria az Osztrák-Magyar Monarchiában

Magyarországon, mely az Osztrák-Magyar Monarchia része volt, akkoriban nyilván jól ismerték a bécsi eseményeket, híreket. 1840-ben jelent meg egy gyors jelentés, mely szerint a Francia Tudományos Akadémia vitauülésén *Arago* tájékoztatót tartott *Niepce* és *Daguerre* találmányáról, a fotográfiról, vagyis a fényképezésről. Felismerte, hogy ez lesz a környezet mérésének és értelmezésének új eszköze, mely azután az észlelések további elemzésére is alkalmas. A felismerés Bécs-

ben érdeklődést ébresztett új eszközök kifejlesztése iránt az új technológia számára. Ez a felismerés késztetett néhány katonatisztet, mint pl. a pulai *Scheimpflug* és a bécsi von *Orel*, hogy jelentős kutatás-fejlesztési tevékenységet végezzenek ezen új technológiának a Monarchiában történő alkalmazására.

Akadémiai szinten *Eduard Dolezal* – aki Morvaországban született, Szarajevóban, Leobenben és Bécsben működött professzorként, majd az Önök Társaságának¹ is tiszteletbeli tagja lett – 1907-ben megalapította az első fotogrammetriai tudományos és műszaki társaságot. Miután ez lelkesítőleg hatott a németországi, jénai *Carl Zeiss* körül kialakult csoportra, ők 1909-ben létrehozták e tudományos társaság német szekcióját, ami viszont megnyitotta az utat *Eduard Dolezal* számára, hogy 1910-ben Bécsben megalapítsa a Nemzetközi Fotogrammetriai Társaságot (ISP). *Dolezal* szervezte az első nemzetközi fotogrammetriai kongresszust is Bécsben, 1913-ban.

2. A fotogrammetria nemzetközivé válása

Az I. világháború következtében Közép- és Kelet-Európa önálló nemzetállamokra bomlott fel. A tudományos társasági tevékenységet a fotogrammetria esetleges katonai alkalmazhatósága miatt néhány évig visszafogták. Ezért a második fotogrammetriai kongresszusra csak 1926-ben kerülhetett sor Berlinben. Ennek óriási sikere azt eredményezte, hogy 1926 és 1930 között számos nemzeti társaságot hoztak létre.

A Zürichben tartott 1930. évi 3. nemzetközi fotogrammetriai kongresszuson a Nemzetközi Társaságban 11 tagországot üdvözöltek, melyek korábban létrehozták saját nemzeti társaságaikat:

Ausztria	1907
Németország	1909
Észak-Európa	1927
Lettország	1927
Norvégia	1927
Spanyolország	1927

* prof. Gottfried Konecny tiszteleti taggá történő választásakor, 2003. május 15-én, az MFTTT közgyűlésén elhangzott előadásának szerkesztett változata. Fordította: Tóth Mária, Winkler Péter

1) Az 1929. április 7-én alakult és a II. Világháborúig tevékenykedő Magyar Fotogrammetriai Társaság 1932-ben választotta tiszteletbeli tagjává E. Dolezal professzort – a ford. megjegyzése

Svájc	1927
Franciaország	1929
Magyarország	1929
Svédország	1929
Lengyelország	1930

A Magyar Fotogrammetriai Társaság (MFT) 1929. április 7-én alapította meg *Oltay Károly* professzor. Az MFT-nek az alapításkor 84 egyéni tagja volt.

3. Magyarország szerepe a fotogrammetria nemzetközivé tételében

A magyar fotogramméterek már az MFT megalakulása előtt is részt vettek a Nemzetközi Fotogrammetriai Társaság (ISP) munkájában:

- 1928-ban Berlinben a légifényképezési kiállításon *Kruttschnitt/Medvey Aurél* és *Szűts Lajos* vettek részt;

- 1930-ban a berlini kongresszuson az MFT ISP-be történő felvételekor *Kruttschnitt/Medvey Aurél*, *Tárczy-Hornoch Antal*, *Vörös József* és *Hankó Géza* vettek részt, ekkor választották meg 1930-tól 1934-ig tartó időszakra *Kruttschnitt/Medvey Aurél*t az akkori 7., vagyis a gazdasági bizottság elnökévé;

- 1934-ben Párizsban az ISP kongresszusán Magyarországot bízták meg a 8. sz. oktatási, bibliográfiai és terminológiai bizottság vezetésével, *Oltay Károly* irányítása mellett; a kongresszuson az MFT-t *Medvey Aurél*, *Szűts Lajos* és *Rédey István* képviselték;

- 1938-ban Rómában, az 5. kongresszuson Magyarországot *Szűts Lajos*, *Medvey Aurél*, *Vörös József*, *Rédey István* és *Rédey László* képviselte.

4. Fotogrammetria és távérzékelés a II. világháború után

A fotogrammetria és a fotointerpretáció hatékony térképészeti és terepfelismerési/azonosítási tudományágaknak bizonyultak a második világháború számos helyszínén. Ezért történt, hogy a 6. nemzetközi fotogrammetriai kongresszust már 1948-ban összehívhatták Hágában, Hollandiában. A kongresszust *Willem Schermerhorn* (fotogramméter, Hollandia ex-miniszterelnöke) kezdeményezésére szervezték meg. Az ő elgondolása vezetett a fotogrammetria szervezetén belüli fejlesztésének aktív folytatásához, és az ITC (International Training Centre – Nemzetközi Továbbképző Központ) létrehozásához, mint olyan intézményhez, amely révén a fejlődő országok részt vehet-

nek a tudományág elterjesztésében szerte a világon.

Míg a volt szocialista országok szakmai tevékenysége a moszkvai MIIGAIK (Moszkvai Geodéziai, Légifényképezési és Kartográfiai Egyetem) vonzáskörébe koncentráldott Magyarország részvételével, addig Ausztria vette át az ISP-n belül Magyarország korábbi oktatási feladatait. Ez a munka az újjá alakított VI., oktatási, terminológiai és bibliográfiai bizottságban folyt 1948-tól 1952-ig *Lego* és *Barvir*, majd *Neumaier* vezetésével, 1952 (7. kongresszus Washingtonban) és 1956 (8. kongresszus Stockholmban) között. Az 1964-es lisszaboni 10. kongresszustól kezdve 1968-ig (11. kongresszus, Lausanne) e feladatokat *Skladal* (Csehszlovákia), majd 1968 és 1972 (12. kongresszus, Ottawa) között pedig *Pavel Gal* pozsonyi professzor irányította.

1976-ban a Helsinkiben tartott 13. kongresszuson vita kezdődött a társaság átnevezéséről: „Nemzetközi Fotogrammetriai és Távérzékelési Társaság” (ISPRS) volt a javaslat. Ezt el is fogadták 1980-ban, a Hamburgban megrendezett 14. kongresszuson.

Csak 1996-ban, a Bécsben megrendezett 18. kongresszuson került sor arra, hogy újra Magyarországot választották meg az ISPRS egyik bizottsága, mindjárt a legnagyobb tekintéllyel bíró VII. Bizottság (távérzékelés) felelőssévé, melyet akkoriban „Erőforrás- és Környezetmonitoring”-nak neveztek. *Remetey-Fülöpp Gábor* volt a bizottság elnöke 1996-tól 2000-ig (Amsterdam, 19. kongresszus).

5. A fotogrammetria és a távérzékelés, mint a térinformatika része

Ez azonban nem azt jelenti, mintha Magyarország 1996 előtt nem tett volna semmi fontosat a fotogrammetriában és a távérzékelésben. A fotogrammetriát önálló tárgyként oktatta már 1930-tól Sopronban *Sébor János* és tanítványa, később utódja *Bezzegh László*.

Voltak olyan magyarok is, akik Sopronban vagy Budapesten tanultak, és 1956 után külföldön értek el szakmai sikereket, köztük *Derényi Jenő*, *Hegyi Ferenc*, *Zsilinszky Győző* és *Bajzak Dénes* Kanadában.

Budapesten a fotogrammetria fejlesztése terén jelentős eredményeket értek el többek között *Detrekői Ákos* és munkatársai, *Mélykúti Gábor*, *Barsi Árpád*. *Detrekői* professzor, hasonlóan *Dolezalhoz*, *Karl Kraushoz*, *Alkishoz* és *Fritschhez*, azon

fotogramméterek körébe tartozik, akik képesek voltak tudományágunkat sokkal szélesebb összefüggésben, egyetemeik rektoraiként is képviselni.

A fotogrammetria és távérzékelés terén Magyarország aktívan közreműködött a szocialista országok Interkozmosz programjában. Amint a nyugati kapcsolatok felvétele egyszerűbbé vált, Magyarország azonnal bekapcsolódott a Távérzékelési Laboratóriumok Európai Szövetségének (EARSeL – European Association of Remote Sensing Laboratories) munkájába 1983-tól, amiben *Winkler Péter* játszik vezető szerepet a kezdetektől. Az 1977-ben alapított EARSeL nyitott kelet felé, és amint lehetséges volt, a FÖMI nemcsak elsőként jött át a néhai „vasfüggöny”-ön, hogy tagja legyen ezen szövetségnek, hanem *Winkler Péter* egyúttal az EARSeL Intéző Bizottság keletnyugati kapcsolatokért felelős tisztségviselőjeként kezdett dolgozni. Ő szervezte meg az első kelet-

és közép-európai EARSeL találkozót Egerben, tizenegy évvel ezelőtt, amikor Magyarország uniós tagsága még szóba sem kerülhetett.

Detrekői Ákos a Német Geodéziai Bizottság tagja, *Winkler Péter* pedig az EARSeL Tanács magyar képviselője. Mindez jó alkalmat biztosít számomra, hogy kapcsolatban maradjak a Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társasággal, és arra is, hogy megőrizzem emlékezetemben a mai napot.

